

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۰۹/۱۱

تحليل و تتبع از: غوث جانباز

نگاهی اجمالی به مناسبات معاصر ترکیه – امریکا

پس منظر تاریخی نشان میدهد که مناسبات ترکیه و امریکا صرف نظر از عضویت مشترک و فورمالیته در پیمان نظامی ناتو، رویهمرفته در یک نوع تشنج قرار داشته است. صائب نظران مسایل سیاسی به آن باور اند که به همکاری و حمایت ایالات متحده امریکا در ترکیه چهار مرتبه کودتای نظامی بوقوع پیوسته است:

- در سال 1950

- در سال 1960

- در سال 1971

- در سال 1980

تلاشی که در سال 2016 برای انجام یک کودتاه دیگر صورت گرفت، به ناکامی انجامید. امریکا این بار نتوانست حکومت طرفدار خود را (تا حد معین تحت حمایت خویش را) در انقره به قدرت برساند. فعالیت های نظامی ایالات متحده امریکا دیربست مراتب ناراحتی ترکها را فراهم ساخته است. بطور مثال، وقتی چندی پیش قوای ششم بحری امریکا از کنار سواحل شهر استانبول عبور مینمود، جوانان ترک به عنوان اعتراض به جاده ها برآمدند.

اوضاع ترکیه طی سالهای اخیر به علت فرار یکی از رهبران عمده ای اپوزیسیون (FETO)، یعنی فتح الله گولن به ایالات متحده امریکا به پیچیدگی گرائید. در عین حال طرفداران فتح الله گولن و سازمان (FETO) در بسیاری از ارگانهای دولتی ترکیه جذب و استخدام شده بودند. رجب طیب اردوغان دو سال متواتر سعی و تلاش نمود تا دستگاه دولتی را از وجود آنها "پاک" نماید. در این جریان صد ها هزار نفر توقیف گردیده و بسیاری ها هنوز هم در حبس بوده یا هم به خارج از ترکیه متواری شدند.

تقابل رئیس جمهور ترکیه اردوغان و رهبر مخالفین گولن در این روزها هرچه بیشتر شدت کسب نموده است: اردوغان تلاش میکند تا قدرت و نفوذ خود را در داخل ترکیه تحکیم بخشد. در عین حال، گولن از فعالیت های ضد اردوغان دست نکشیده و به مبارزه اش علیه وی از ایالات متحده امریکا ادامه میدهد.

تحریمات اخیر واشنگتن علیه وزرای عدلیه و داخله ترکیه مراتب خشم شدید انقره را به بار آورد. این عمل واشنگتن فضا را در مناسبات دو کشور هر چه بیشتر تیره و متشنج تر ساخت.

در این میان، برخی از کشورهای اروپائی به عنوان همسویی و حمایت از پالیسی ایالات متحده امریکا در برابر ترکیه، از اقدامات واشنگتن به ضد آنکشور، اشتراک مجامع بزرگ ترک تبار را در کشور های خویش اجازه نمیدهند تا در کمپاینهای انتخاباتی رئیس جمهور و وکلای پارلمان ترکیه اشتراک نمایند. اروپائیه بدین ترتیب از افزایش محبوبیت و تبلیغ به نفع اردوغان جلوگیری می نمایند. اروپا از پذیرش ترکیه به عضویت اتحادیه اروپا اباء میورزد، و واشنگتن هیچگونه حمایت ملموسی در پیوند به این مسأله ای حیاتی از ترکیه بعمل نمی آورد. اینگونه برخورد با ترکیه در حالی صورت میگیرد که این کشور منحیث عضو فعال پیمان نظامی ناتو بطور منظم عساکر خود را گاه به کوریا، گاه به افریقا و به افغانستان... به دستور ناتو اعزام میدارد. نظامیان و سیاسیون طراز اول ترکیه هرچه بیشتر تأکید می نمایند که عضویت کشور شان در این پیمان نظامی هرچه بیشتر به ضرر شان تمام می شود، و نمی تواند منافع شان را در منطقه و جهان تحکیم نماید.

عوامل فوق باعث گردیده تا انقره طی سالیان اخیر از تماسهای تنگاتنگ با امریکائیه خود داری نموده و هرچه بیشتر در پی تعقیب سیاست مستقل باشد.

ترکیه سالهاست آرزو دارد در رأس کشورهای اسلامی قرار داشته باشد. این تلاش ترکیه ریشه و منشاء تاریخی دارد. یک زمانی سلطان (امپراتور) دولت مقتدر عثمانیه همزمان مفتی اعلی تمام مسلمانهای جهان نیز به شمار میرفت. ترکهای معاصر نیز این غریزه را از دست نداده اند. احساس و تمایل به رهبری جهان اسلام و همچنان "پان ترکیزم" در خون آنها عمیقاً ریشه دوانده است.

هویداست که ایالات متحده امریکا در این زمینه نیز به ترکیه همکاری مبذول نخواهد داشت. برعکس، امریکا در شرایط کنونی تلاش دارد تا آنرا هرچه بیشتر متفرق، ضعیف و سرانجام مطیع و فرمانبردار منافع خویش بسازد.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرو مخکې په خیر و لولی

یک مسأله ای دیگر که اعضای پیمان ناتو را منقسم ساخته است، حمایت امریکا از کردها می باشد. ارقام دست داشته تعداد کردها را در جهان (40) میلیون (کم و بیش) پیش بینی نموده، که در چهار کشور: ایران، سوریه، عراق و ترکیه به سر میبرند. بیش از همه کردها در ترکیه مقیم اند. کمک ها و حمایت آشکار و پنهان امریکا از کردها در سوریه و قسماً هم از کردهای عراق، مناسبات و اشنگتن و انقره را تیره می سازد. مسأله ای کردها به نقطه ضعف ترکیه مبدل گردیده است.

حداقل صد سال اخیر کشورهای مقتدر جهان به کردها وعده میدهند که دولت مستقل آنها بنیان گذاری خواهد شد. لیکن جامعه جهانی و قدرت های مقتدر نه توانسته اند در زمینه تأسیس دولت مستقل برای کردها به توافق نظر و اجماع برسند، مثلیکه یک زمانی روی ایجاد دو دولت اسرائیل و فلسطین توافق نمودند. انصافاً باید اذعان نمود که ملت مظلوم کرد حق داشتن دولت مستقل و ملی خویش را دارد.

هرگاه ایالات متحده امریکا بطور جدی در سدد تأسیس دولت کردها گردد، عراق قسمت شمال، ایران بخش های کشوراش را در غرب، ترکیه حوزه اناتولیة شرقی و سوریه حصص شمالی خود را از دست خواهند داد. بجای پارچه های جدا شده می تواند دولت مقتدر کردستان که از طریق آن امریکا و به احتمال زیاد اسرائیل منافع خود را در منطقه عملی خواهند نمود به میان بیاید.

دستگاه حاکمه دولت ترکیه بطور جدی از تهدید تجزیة احتمالی کشور شان نگران بوده و در شرایط کنونی خطر اساسی را از جانب واشنگتن می بینند. برخی از حلقات و محافل در حاکمیت کنونی ترکیه حتی پیشنهاد می نمایند تا حکومت شان در عکس العمل به پالیسی های امریکا در برابر ترکیه اقدام به مسدود ساختن بزرگترین پایگاه نظامی ایالات متحده امریکا در ولایت "انجیرلیک" (در شرق ترکیه، واقع در سواحل بحیره مدیترانه) نمایند، و روابط خود را مخصوصاً در عرصه نظامی با امریکا کاهش دهند.

ترکیه در این میان بدون شتابزدگی قدم به قدم و با تأمل انظار اش را به طرف مسکو معطوف میدارد، و در اکثر مسایل منطقه ئی و بین المللی با روسیه به مشوره می پردازد. انقره اخیراً اعلام نمود که مصمم است برخی از انواعی تسلیحات ثقیله و تخنیک پیشرفته نظامی را از روسیه خریداری نماید، از جمله: دستگاه های عصری مدافعه هوایی S-300, S-400, S-500. از آنجائیکه دستگاه های مشابه ساخت امریکا به شمول مجمعه ای PATRIOT نمی تواند اطمینان بخش باشد، زیرا مرکز اداره آن در قلمرو امریکا موقعیت دارد. به عباره دیگر، هرگاه قرار باشد از این دستگاه استفاده صورت بگیرد، لازم است، مجوز آن از واشنگتن بدست بیاید.

در صورتیکه واشنگتن تصمیم بگیرد تا دیگر به انقره تانک، توپ و طیاره را بفروش نرساند، ترکیه طبیعتاً تسلیحات، دستگاه های مدرن دافع هوا و سایر تخنیک نظامی را از مسکو خریداری خواهد نمود. تخنیک ثقیل نظامی ساخت روسیه حداقل دو برتری دارد: ارزان بوده، و از آنجائیکه ترکیه در همجواری روسیه موقعیت دارد انتقال آن نیز دیر زمانی را دربر نمیگیرد. البته طوریکه در بالا تذکر یافت، اینکشور بدون شتابزدگی تغییرات متذکره را متدرجاً مرعی خواهد ساخت.

ترکیه به اردوی خود را که دومین اردو در پیمان ناتو پس از اردوی امریکا از دیدگاه کمیت، آمادگی و ظرفیت نظامی و همچنان از نقطه نظر تجهیز به شمار میرود، نهایت ارزش قایل است. در صورت تجهیز اردوی ترکیه با سلاح روسیه، ناتو به شدت تضعیف خواهد شد.

انقره همین اکنون روایت های مختلف بیرون شدن از پیمان ناتو را روی دست گرفته است. دور از احتمال نیست که خارج شدن ترکیه از این پیمان، سازمان نظامی مذکور رو به فروپاشی خواهد رفت.

پایان